

Model innowacji społecznej

"Sami dla siebie"

Innowacja społeczna „Sami dla siebie” odpowiada na niezaspokojoną potrzebę dorosłych osób z niepełnosprawnością oraz ich rodzin w obszarze usamodzielnienia. Obecnie funkcjonujące formy wsparcia koncentrują się głównie na zapewnieniu dziennej opieki w warsztatach terapii zajęciowej, domach pomocy społecznej lub po prostu jeden z członków rodziny poświęca swoje życie zawodowe i osobiste na stałą opiekę nad niepełnosprawnym, dorosłym członkiem rodziny. Zarówno rodziny z niepełnosprawnym, dorosłym dzieckiem jak i same osoby z niepełnosprawnością często doświadczają konsekwencji tej sytuacji, w postaci wypalenia, przemęczenia i frustracji wynikającej z ograniczenia samostanowienia o sobie, a także lęku przed tym, co się stanie z osobą niepełnosprawną po śmierci opiekunów.

Taka sytuacja powoduje również, że część osób niepełnosprawnych nie ma szansy rozwinąć swojego potencjału dotyczącego samodzielnego funkcjonowania. Odpowiedzią na tak zdiagnozowaną potrzebę, jest możliwość zamieszkania w mieszkaniu treningowym, w którym osoby z niepełnosprawnością, na co dzień uczestnicy WTZu, mają szansę doświadczyć wyzwania samodzielnego radzenia sobie w codziennym życiu.

Nasza innowacja polega na przygotowaniu mieszkania treningowego, w którym na okres 2 miesięcy zamieszkują osoby z niepełnosprawnością, z różnym, uzupełniającym się poziomem kompetencji niezbędnych do funkcjonowania w codziennym życiu. Mieszkańcy to uczestnicy Warsztatów Terapii Zajęciowej, zdiagnozowani pod względem umiejętności samodzielnego funkcjonowania. Są to osoby, które nie rozwinęły swoich umiejętności samodzielnego funkcjonowania zgodnie ze swoim potencjałem. Osoby mieszkają w mieszkaniu treningowym od poniedziałku od godz. 14.30 do piątku do godz. 7.30, z wyłączeniem czasu, kiedy są na zajęciach WTZ.

Mieszkanie zostało wyposażone we wszelkie niezbędne sprzęty. Osoby zostały dobrane tak aby mogły się od siebie wzajemnie uczyć i uzupełniać. Aby zapewnić bezpieczeństwo, dodatkowo w mieszkaniu zatrudniony był asystent, którego rolą było ingerowanie tylko w minimalnym, niezbędnym zakresie wtedy, gdy mieszkańcy nie mogli poradzić sobie sami.

Równolegle rodziny osób mieszkających w mieszkaniu treningowym, zostały objęte wsparciem psychologa. Optymalne wsparcie obejmuje 2 godziny miesięcznie zajęć grupowych dla rodziców osób korzystających z mieszkania treningowego oraz 1 godziny miesięcznie wsparcia indywidualnego dla rodziców prowadzonych przez psychologa. Celem pracy z rodzicami jest wypracowanie takich postaw rodzicielskich, które wspierają samodzielność dorosłych osób niepełnosprawnych i podtrzymują wypracowane umiejętności i postawy podczas treningu mieszkaniowego.

W efekcie współpracy i wzajemnie świadczonej pomocy między mieszkańcami zostają wypracowane czynności samoobsługowe (higiena, przygotowanie posiłków, dbanie o porządek otoczenia), poruszanie się w bliższym i dalszym środowisku (zakupy, leczenie), dbanie o zdrowie i właściwe spędzanie wolnego czasu, w tym korzystanie z nowych technologii (telefon, komputer, Internet).

Innowacja „Sami do siebie” oddziałuje na całą rodzinę dorosłej osoby z niepełnosprawnością, ponieważ:

1. Stwarza rodzinie szansę na doświadczenie sytuacji, w której niepełnosprawne dziecko radzi sobie bez jej wsparcia.
2. Daje osobie niepełnosprawnej szansę na doświadczenie własnej sprawczości i tym samym zachęca do dążenia do samodzielności.
3. Stwarza szansę osobie niepełnosprawnej zafunkcjonowania poza środowiskiem rodzinnym, wchodzenia w interakcje społeczne na zewnątrz rodziny.
4. Buduje realne umiejętności samodzielnego życia i funkcjonowania społecznego, budowania relacji również na zewnątrz rodziny, rozwiązywania konfliktów, rozwiązywania problemów, budowania współpracy z innymi osobami, nie będącymi w funkcji opiekuńczej.

Etapy realizacji innowacji:

1. Rekrutacja personelu do projektu
 - Psycholog – zadaniem psychologa jest wsparcie rodzin. Psycholog jest zatrudniony w wymiarze 2 godz./opiekun/miesiąc oraz 2 godz./grupa/miesiąc.
 - Asystent – asystent mieszka w mieszkaniu treningowym wraz z uczestnikami a do jego zadań należy wspieranie ich w działaniach samopomocowych oraz zachęcanie do wzajemnej pomocy wobec siebie, dbanie o bezpieczeństwo uczestników, realizacja programów usamodzielniających mieszkańców oraz obserwacja i opisywanie postępów. Asystent jest zatrudniony w wymiarze 64 godziny tygodniowo
2. Rekrutacja uczestników do projektu

Warto wykorzystać współpracę z WTZem, gdzie uczestnicy mogą być skierowani do zamieszkania w mieszkaniu treningowym przez pracujących z nimi specjalistów.

W mieszkaniu treningowym zamieszkiwało jednorazowo 3 osoby oraz asystent. Osoby były jednej płci i były dobrane pod względem uzupełniających się umiejętności.

3. Współpraca z rodzicami

Rodziny dorosłych osób korzystających z innowacji, zostały zobowiązane umową do uczestnictwa w grupowych zajęciach wspierających oraz indywidualnej konsultacji z psychologiem.

Zajęcia grupowe obejmowały tematy dotyczące stylów wychowawczych i ich wpływu na funkcjonowanie dziecka jako dorosłego oraz ograniczeń, usamodzielniania i budowania niezależności osoby niepełnosprawnej.

Grupa odbiorców i użytkowników:

Odbiorcami innowacji społecznej są osoby z niepełnosprawnością a także same rodziny lub opiekunowie.

Konieczność długotrwałej, stałej opieki nad dorosłym niepełnosprawnym dzieckiem powoduje, że rodziny ponoszą bardzo duże koszty finansowe, zdrowotne, emocjonalne takiej opieki. Najczęściej nie mają także możliwości doświadczenia sytuacji, w której dorosłe dziecko niepełnosprawne, przyzwyczajone do stałej opieki, musi postarać się wykonywać pewne czynności samodzielnie. Środowisko domowe często nie sprzyja usamodzielnianiu się. W efekcie dorosłe dziecko niepełnosprawne nie osiąga swoich pełnych możliwości samoobsługi i dbania o siebie. Opiekunowie w dobrej wierze często nadmiernie wyręczają osobę zależną co prowadzi do wypalenia i frustracji po obydwu stronach.

Innowacja „Sami dla siebie”, jest więc propozycją bardzo potrzebną, pozwalającą „odetchnąć” od codziennych wyczerpujących obowiązków związanych z opieką nad osobą niepełnosprawną i przekonać się, że dorosły syn czy córka mają większy potencjał, niż zakładają najbliżsi. Natomiast osobie z niepełnosprawnością pozwala poczynić kroki ku samodzielności i rozwijać własny potencjał w tym kierunku. Zwiększenie samodzielności ma także istotny wpływ na motywację i samoocenę osoby zależnej oraz może pozwolić zmniejszyć lęk, który często towarzyszy rodzinom osób z niepełnosprawnością, dotyczący przyszłości dziecka, po śmierci rodziców.

Podmioty, które mogą być zainteresowane innowacją:

- Samorządy i ich jednostki podległe, realizujące zadania z zakresu opieki społecznej, np. OPSy, PCPRy Proponowana innowacja, jest alternatywą dla DPSów.
- Organizacje społeczne

Podczas testowania innowacji społecznej zostały opracowane następujące dokumenty:

- program grupowych zajęć dla rodziców osób niepełnosprawnym mieszkających w mieszkaniu treningowym
- zakres zadań asystenta w mieszkaniu treningowym
- formularz rekrutacyjny do udziału w testowaniu innowacji „Sami dla siebie”
- umowa dotycząca pobytu uczestnika w mieszkaniu treningowym
- umowa dla rodzica uczestnika innowacji: „Sami dla siebie”.
- Regulamin organizacyjny mieszkania treningowego

Podsumowanie:

Etap testowania innowacji wykazał, że niezbędnymi elementami prowadzenia działań zgodnymi z testowaną innowacją jest zapewnienie wyposażonego mieszkania treningowego, dostosowanego do potrzeb osób niepełnosprawnych. Testowanie innowacji wymagało także zatrudnienia psychologa, który wspierał rodziny osób niepełnosprawnych.